

GOVOR MRŽNJE U ONLAJN MEDIJIMA U SRBIJI

Novosadska novinarska škola
Prof. dr. Dubravka Valić Nedeljković
Assistent Tijana Femić

dnvalic@gmail.com

DA LI VAS BRINE OVO?

SNP NAŠI

«Naše legitimno pravo da kod građana Srbije da tražimo da teroristima koji su okupirali Kosovo i Metohiju i njihovim saradnicima leti glava»

ILI MOŽDA OVO?

KRV i ČAST,

<https://www.bhserbia.org/uvod.htm>

«Pacifizam je za zaludne sanjare i genetske mlakonje. Od kada je Adolf Hitler dao svoj život za našu rasu u berlinskom bunkeru, nacionalni i rasni belci su u defanzivi. Zar nije doslo pravo vreme da se uzvrati udarac?»

DA LI ZNATE DA POSTOJE I OVAKVI MEDIJI U SRBIJI?

Vojska smene, <http://www.srb-akcija.org/>

Sajt organizacije Srbska akcija u njihovom elektronskom magazinu Vojska smene na primer u članku «Sistem protiv navijačkog pokreta» autor teksta brani i podržava navijačko nasilje ukoliko je «planski usmereno sa politicki plemenitim ciljem».

Ovim tekstom brani i napada navijače na Paradi ponosa 2010. godine, nazvavši taj čin «borbeno-rodoljubivim plamenom prkosa.»

DA LI SU VAM SMEŠNE OVAKVE FOTOMONTAŽE?



Mario Maletić
Follow · 20 September 2012

With Ivan Skadric.

Like · Share

106 people like this.
47 shares

Mila Mimica ma daaaaaj odakle ti ovo?
20 September 2012 at 09:31 · Like

Ljiljana Matijasevic Baš mu čuđ ss uniform!
20 September 2012 at 09:32 · Like

Mario Maletić sa Žutica i Zabranimo Demokratsku stranku 😊
20 September 2012 at 09:32 · Like · 🗨️ 1

Bojana Jovanović Hahahahahahaha
20 September 2012 at 09:35 · Like

Andrija Glavonjic Dok smo bili drugovi ziveli smo kao gospoda, a sada kada smo svi postali "gospoda" nemamo vise drugova.
20 September 2012 at 09:51 · Like · 🗨️ 1

Gagi Dragan Dragance Jao ponovo se pojavijo Kriger zovite Prleta i Tihog da mu jebu mater hehehe
20 September 2012 at 10:32 · Like

Miki Pampur DANAS U SRBIJI NIKO NIKOG NE JEBE SAMO SE GLEDA LOVA TU POLITIKU JE UVELA DS DEMONSKA STRANKA STO JE NAJVECI FAZON I DECA SU TAKO VASPITANA DA OTIMAJU NEK NAM JE BOG U POMOCI

JEZIK/GOVOR MRŽNJE

Jezik mržnje u medijima se očituje u



(a) neizbalansiranoj
upotrebi medijskih
karakteristika i u

(b) netolerantnoj
jezičkoj upotrebi

JEZIK/GOVOR MRŽNJE

(a) Neizbalansirana upotreba medijskih karakteristika odnosi se na mesto, prostor i rang koji se informaciji daje u novinama, na radiju i TV, odnosno na internetskim medijskim portalima, kao i na način opreme informacije (naslov, nadnaslov, podnaslov, fotografije, audio i video citati), (ne)dozvoljeno komentarisanje korisnicima internetskih sadržaja.

JEZIK/GOVOR MRŽNJE

(b) Netolerantna jezička upotreba se odnosi na
(I) leksiku - eksplicitna i time lako uočljiva.

(II) diskursne strategije

su suptilni način diskriminatorne jezičke upotrebe katkad teško uočljive bez ozbiljne analize teksta (novinarskog i ne novinarskog) ne samo na površinskoj/eksplicitnoj, već i dubinskoj/implicitnoj ravni.

JEZIK/GOVOR MRŽNJE

Važan element novinarskog teksta koji se analizira sa stanovišta jezika mržnje odnosi se na

- način na koji se imenuju (labeling) akteri društvene prakse i
- način na koji se citiraju (direktni i indirektni citati).

JEZIK/GOVOR MRŽNJE

Važno je analizirati koji

- status
- rang im se dodeljuje u tekstu i
- sa kojom namerom.

Nenovinarski tekstovi su

- direktni citati koji su odabrani za navođenje,
- komentari internetskih korisnika na tekstove novinara u onlajn izdanjima medija.

JEZIK/GOVOR MRŽNJE

U okviru samog komentara, dosadašnja istraživanja su ukazala, poseban prostor u kojem je jasno vidljiv (**ne**)tolerantni govor su **potpisi pod komentare** i to oni koji su metaforični.

METODOLOGIJA

Osnova za izradu ovog study paper su

I Prvi izvor istraživanja urađena u Srbiji između 2009. i 2012. godine koja se odnose na slobodogu medija, medijsku etiku, kao i situaciju u medijima u poslednje tri godine.

Rukovodioci su bili dr Jovanka Matić za istraživanje Medijske slobode Srbije u evropskom ogledalu (ANEM, NUNS, Lokal Press i NDNV) i prof. dr Snježana Milivojević Profesija na raskršću – novinarstvo na pragu informacionog društva, studenti i saradnici Fakultet Političkih Nauka Univerzitet u Beogradu.

METODOLOGIJA

II Drugi izvor su bili dubinski intervjui urađeni isključivo za ovaj study paper sa:

- 1) medijskim ekspertom prof. dr. Radetom Veljanovskim, koji je učestvovao u pripremi svih medijskih zakona od 2002. na ovam
- 2) Vesna Dozet, urednica bloga B92,
- 3) Kalman Kuntić, sekretarijat za kulturu i javno informisanje Pokrajinskog izvršnog veća Vojvodine i član radne grupe ministarstva za kulturu medije i informacioni sistemi za izradu novih medijskih zakona;

METODOLOGIJA

Drugi izvor su bili dubinski intervjui urađeni isključivo za ovaj study paper sa:

- 4) Sandra Simonović, glavna urednica i osnivačica Marketing ITD i vlasnica Snajderska radionica Beograd,
- 5) Goran Mirković, novinar i bloger.

ANALIZA

Po istraživanju Fridom hausa „Srbija trenutno deli od 75. do 77. mesta po stepenu medijskih sloboda“

Stepen medijskog (ne)profesionalizma/podržavanja netolerantne jezičke upotrebe u kontekstu slobode medija najvidljiviji je u **vreme izbornog ciklusa** koji obuhvata period neposredno pred raspisivanja izbora, zatim vreme predizborne kampanje i na kraju dani do izbora nove vlade.

ANALIZA

U 2012. vođena je predizborna kampanja za sve nivoe vlasti

Diskriminacija se odnosila na:

- a) nebalansirano tretiranje učesnika u kampanji što se očitovalo u neodgovarajućem i nejednakom davanju mesta, prostora i ranga u izveštavanju o preferiranim učesnicima u kampanji, do tada vladajućoj stranci (Pralica 2012);
- b) nekritičko emitovanje političkih predizbornih spotova antikampanje koji su sadržali direktan jezik mržnje i to na nivou leksike (Valić Nedeljković 2012) prema oponentskim partijama.

ANALIZA

Spotovi su bili okačeni na partijskim sajtovima i imali su linkove na Jutjubu čime je jezik mržnje bio multipliciran jer se distribuirao i terestalnim signalom i digitalno.

ANALIZA

Istraživanje Medijske slobode Srbije u evropskom ogledalu ukazalo je da se **samo četiri od 27 indikatora medijskih sloboda u potpunosti ispunjavaju** u Srbiji: sloboda ulaska u novinarsku profesiju, razdvojenost učešća u izvršnim organima vlasti od profesionalnog obavljanja medijskih poslova, sloboda pristupa Internetu i ograničenost prava medija na ekskluzivno izveštavanje (prema Matić 2011:8). Posebno je ugrožena zaštita prava na slobodu izražavanja i sloboda kritikovanja državnih funkcionera (Matić 2011:9).

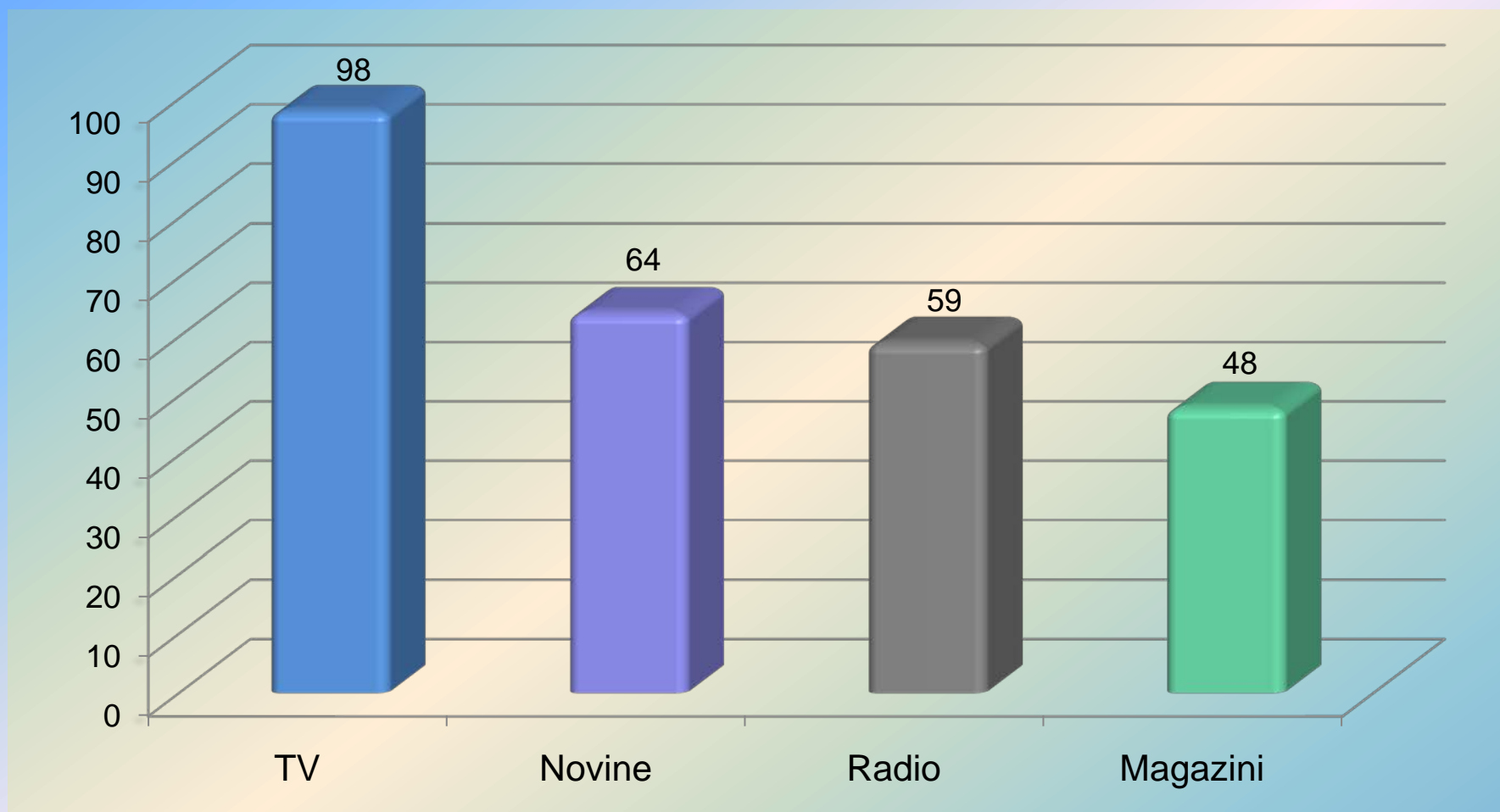
ANALIZA

Najnovije istraživanje „IAB Europe“ o načinu i učestalosti upotrebe medija pod nazivom „Mediascope Europe 2012“.

“Rezultati istraživanja kažu da 3,2 miliona stanovnika Srbije starije od 16 godina aktivno koristi Internet, što čini 52% srpske populacije.

Kada je u pitanju upotreba ostalih medija, vodeća je TV sa penetracijom od 98% u Srbiji, zatim dnevne novine 64%, radio 59% i magazini 48%.

ANALIZA



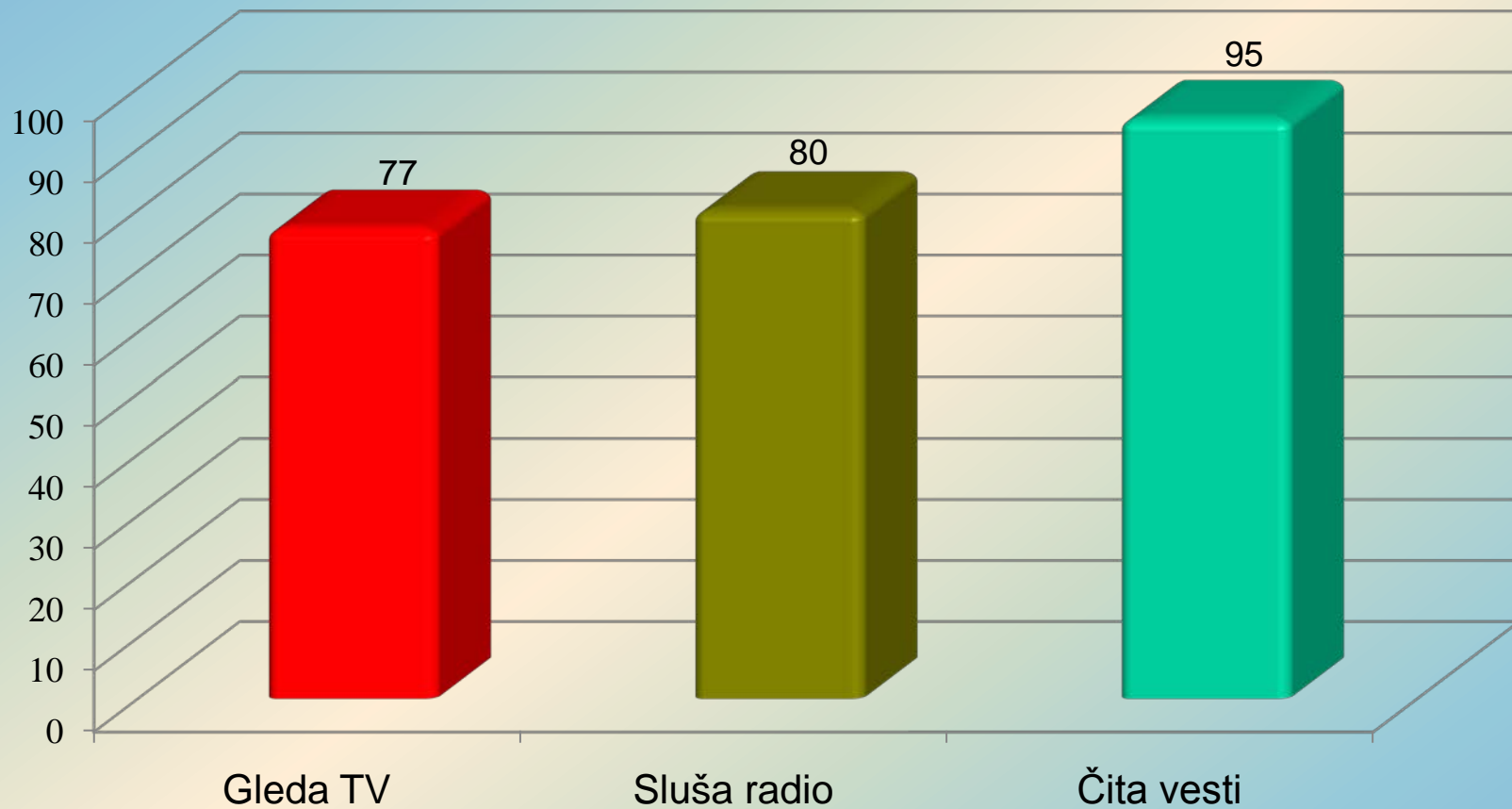
Prati

ANALIZA

(..) Najzastupljeniji uređaj za pristup Internetu je personalni kompjuter.

77% korisnika TV program prati preko Interneta, 80% sluša radio preko Interneta, a čak 95% čita vesti preko Interneta (GRAFIKON)

ANALIZA



Prati preko interneta

ZAKONSKI I OKVIR SAMOREGULACIJE

Jezik mržnje je najčešće korišćena tehnika za diskriminaciju drugog i drugačijeg.

Zabranjuje se svi oblici diskriminacije u:

- Ustavu Srbije (2006) i
- Statutu Vojvodine (2009).

ZAKONSKI I OKVIR SAMOREGULACIJE

Zakon protiv diskriminacije (2009) u članu 8. posebno se zabranjuje i kažnjava: izazivanje, podsticanje i raspirivanje nacionalne, rasne, verske i druge neravnopravnosti, mržnje, razdora ili netrpeljivosti; propagiranje ili smišljeno vršenje diskriminacije od strane državnih organa, u postupcima pred državnim organima, putem javnih glasila, u političkom životu, prilikom pružanja javnih usluga, u oblasti radnih odnosa, obrazovanja, kulture, sporta i sl.

ZAKONSKI I OKVIR SAMOREGULACIJE

U svim medijskim zakonima se zabranjuje diskriminatorno pisanje.

U *Zakonu o oglašavanju* u članu 7. se precizira

“Oglašavanje ne može, neposredno ili posredno, da podstiče na diskriminaciju po bilo kom osnovu.”

ZAKONSKI I OKVIR SAMOREGULACIJE

Etički novinarski kodeksi (u Srbiji ih ima nekoliko) koje su donela novinarska udruženja (ima ih 4) takođe definišu da je jezik mržnje nedopustiv u medijskoj praksi.

Manjkavost ovih tekstova je u tome što nisu obavezujući za sve novinare, urednike i vlasnike elektronskih medija i što ne predviđaju mehanizme za reagovanje ukoliko dođe do kršenja odredaba kodeksa.

ZAKONSKI I OKVIR SAMOREGULACIJE

Ono što je sasvim novo u nacrtu *Zakonu o javnom informisanju i medijima* je da se jasno definiše

-šta je javni interes i

- da nema direktnog finansiranja medija iz državnog budžeta

Celokupna medijska materija će biti definisana medijskim zakonima i biće izvučena iz drugih zakona.

ZAKONSKI I OKVIR SAMOREGULACIJE

Po novom zakonu, ako bude usvojen, će **sve na internetskim medijskim portalima biti uređeno**, a Radio-difuzna agencija će imati mandat da kontroliše i te sadržaje, za sada to nije njen delokrug rada.

Privatnim sadržajima koje neko želi da podeli sa virtuelnom javnošću, smatraju članovi radne grupe, treba da se bave drugi zakoni, a ne medijski.

PRAKSA

Nezavisna regulatorna tela - RRA i Savet za štampu – ne bave se internetom

Jedno od poslednje sprovedenih istraživanja sa uzorkom od preko tri hiljade osnovaca i srednjoškolaca, u sklopu projekta „Zaustavimo digitalno nasilje“³, ukazalo je da

- više od 90 odsto mladih ima mobilni telefon sa mogućnošću konekcije na Internet,
- Fejsbuk koristi svakodnevno preko 80 odsto mladih.

PRAKSA

Rezultati alarmantno ukazuju na činjenicu da **24 odsto učenika doživelo** iskustvo **uznemiravanja** putem mobilnog telefona ili Interneta.

PRAKSA

Na veb portalima televizijskih stanica, štampanih medija, radio stanica i na registrovanim blogovima govor mržnje može se pronaći u komentarima na aktuelne teme.

Uredjivačke politike ovakvih online izdanja moderiraju komentare ali često to nije dovoljno ili promptno.

PRAKSA

Otvaranjem opcije komentara na komentar urednici su ostavili prostor da korisnici sami ocenjuju komentare i odlučuju koji komentar je adekvatan a koji ne. Imajući u vidu značaj zaštite mladih od svih oblika uznemiravanja, te potrebu da se Internet učini bezbednim mestom za sve,

PRAKSA

Srbija je lansirala nacionalnu kampanju protiv govora mržnje na Internetu 20. marta, dva dana pre nego što je lansirana panevropska kampanja Saveta Evrope od strane generalnog sekretara Tjoborna Jaglanda.

PRAKSA

Nacionalni komitet je organ zadužen za vođenje kampanje na nacionalnom nivou u čiji sastav ulaze predstavnici institucija, civilnog sektora, medija, stručne zajednice.

Do sada je 35 zemalja-članica Saveta Evrope formiralo svoje nacionalne komitete ili je u procesu formiranja istih, te da je Srbija prva zemlja koja je to učinila.

PRAKSA

Neposredno nakon početka ova kampanje 29. marta organizacija *Inicijativ mladih za ljudska prava* uputila je otvoreno pismo predsednici tog komiteta i ministarki omladine i sporta Alisi Marić.

PRAKSA

„...Iskreno verujemo da članovi Komiteta treba da budu upravo oni koji će postavljati standarde kada je izražavanje na internetu u pitanju - tako što će govor mržnje javno osuđivati i tako što takvu komunikaciju neće dozvoljavati na svojim ličnim profilima na društvenim mrežama. Inicijativa upozorava da neke od izjava koje se mogu videti na otvorenom Facebook profilu Maria Maletića, člana Komiteta, predstavljaju upravo onaj tip izjava za čije se suzbijanje Komitet bori...“

PRAKSA

Ovo nam ukazuje na samo jedno, da termin «**govor mržnje**» u Srbiji, iako trenutno jako aktuelan, još uvek **nije potpuno definisian**.

Za razliku od zakonske regulative u praksi je još uvek nejasna tanka liniaj između

- «Ličnog stava» i
- “govora mržnje”.

PRAKSA

Ako izuzmemo socijalne mreže i fokusiramo se samo na onlajn medije, **govor mržnje nije toliko često prisutan.**

Najčešće se pojavljuje u **komentarima** na sadržaj i često ni moderatori sajta ne reaguju na komentar smatrajući ga ličnim stavom korisnika, dajću mu legitimitet da tu i ostane.

PREPORUKE

Direktiva o audiovizuelnim medijskim servisima nudi rešenje kako da se regulišu elektronski mediji na Internetu koji nemaju paralelni izdanak u tradicionalnoj štampi, radiju i televiziji. Reč je o tome da se mediji moraju definisati na osnovu principa uređivačke odgovornosti.

PREPORUKE

Sve što se naziva medijem na Internetu mora imati definisane uloge odgovornosti, tačnije ko taj sadržaj pregleda, ko sadržaj stavlja na Internet, ko to odobrava, ko uređuje, dakle impresum.

PREPORUKE

Mora se raščlaniti **šta je javni medij** kao sredstvo javnog informisanja, šta je u **tehničkom**, a šta u **sadržinskom** smislu.

Nema sumnje da se neće moći sprečiti lična inicijativa pojedinaca koje ne obavezuju novinarski kodeksi, mada ih neki drugi zakoni ipak obavezuju, ako zagađuju javnu sferu.

Međutim mora se **znati ko su profesionalni komunikatori**, jer ljudi njima ipak tradicionalno više veruju.

PREPORUKE

Sadržaj koji ima **zaštitni znak javnog medija** mora da bude

- regulisan,
- koregulisan i
- samoregulisan

bez obzira da li je reč o vestima i novinarskim rubrikama ili blogu, ili su komentari korisnika novinarskih sadržaja internetskog portala.

Urednička odgovornost mora da obavezuje ceo sadržaj na medijskom portalu, a ne samo za novinarske sadržaje.

Hvala na pažnji

